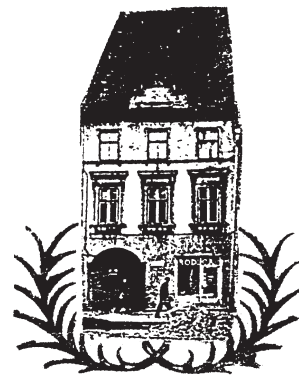

NAGYSZÉBEN ÉS VIDÉKE

A nagyszebeni
Magyar Ház
újra a miénk!

KÖZÉLETI KULTURÁLIS LAP

Megjelenését támogatja a COMMUNITAS Alapítvány
Alapítva 1902-ben, Nagyszébenben

XXII. évfolyam 92-93. szám

2021/1-2

Részletek Torpai Imre „Bólya világa” című monográfiájából. 2021, GPO Nyomda és Kiadó, Kolozsvár.

Falutábla

„Most 70 éve születtem jómagam is ezen a szép helyen, Bólyán, amit újabban magyar szórványnak neveznek. Ebben a faluban mely gyönyörű dombok között fekszik, és két csobogó patak szeli át, uralta a helyet és beragyogta a néhai bolyai mesebeli vár. Igen, mesebeli, de történelmileg is híres és fontos vár a magyarság számára, amely sajnos több mint 700 év után zokog romhalmaiban és visszaálmódja régi dicsőségét. Már 1914-ben a budapesti *Érdekes Újság* figyelmeztet arra, hogy az a Nagy Kükküllő vármegyei kastély, melyhez sok-sok érdekes mozzanata fűződik „a magyar történelemnek és mint művészeti emlék is érdemes lenne arra, hogy a pusztulástól mindenképpen megóvjuk”. De kérdezem magamtól milyen fülekre hangzott ez a figyelmeztetés hogy a pusztulástól mindenképpen megóvjuk”.....? Egyikünk fülére sem! Tudatni akarom Veletek mint az 1914-es *Érdekes Újság*, hogy szájhangomány szerint itt ásták el a Báthory Zsigmond kincsesházából elhordott edényeket és ékszereket, amit akkori becslés szerint néhány száz ezer forintra értékelhető. Ennek a várnak nevezetességei is voltak: a kaszatömlőc, az alagút, a templom, mely később, 1500 körül épült és abban levő kriptája”. /Torpai Imre /

A falu neves szülötte Bolyai Farkas matematikus, természettudós, a marosvásárhelyi református kollégium leendő tanára, Bolyai János világhírű matematikus édesapja. Apa és fia tette Bólyát a világtudomány térképére, János lett a magyar tudományos világ zseniális képviselője.

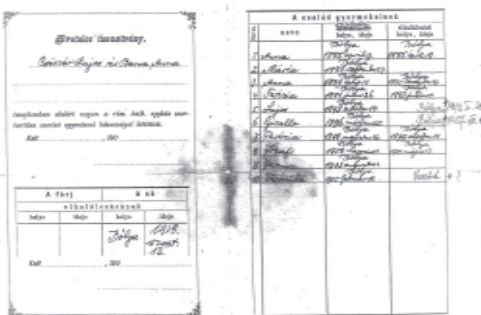
A falura jellemző családnevek a Bolyaiak mellett a Szántó, Császár, Torpai, Takács, Barabás, Kósa, Szilágyi, Barna és Féltes.

*Érdekes Újság, 1914, Budapest.
A bolyai várkastély főbejárata.*

*Császár Lajos és Barna Anna
családi lapja 1918 körül.*

A dinasztia-teremtő idősebb Császár Lajos született 1847-ben, és egyik fia, Császár Ferenc. Császár Lajos családjában 10 gyermek született. Akkoriban a sokgyermekes család áldásnak számított. Az utódok ma is tisztelettel gondolnak Bolyai elődeikre.

Bólya, váralján a patak mentén, 1957 nyarán. Vasárnap délutáni csendes séta: Császár Ödön, édesapja Császár Lajos és Bödör András /etédi származású/ a helyi malom néhai gépésze.

A kép bal felső sarkában az új fahíd építése folyik, láthatók a Kalba patakába bevert cölöpök, meg a kalapácskos. Mellette a fehér iskolaépület és a két eperfa. Az iskola mögött a Wagner család, Eleonora és Heinrich mérnök mutatós villájának tetőzete még látható. Később a villát felelőtlenül lebontja a falu akkori vezetősége

és a származó bontásanyagból felépítik a kollektív gazdaság istállóit. A lebontott villa helyén új házak épültek. Fenn a dombon, a háttér magaslatának közepén Ürmösi Maurer kisasszony nyaralója, meg a Nagy Erzsébet és Szántó János/hegybéli/háza látható. Mára ezekből az épületekből már egyik sem létezik. Ezen a dombon van a grófok temetője a földalatti kriptával. A domb északi részén a régi római katolikus templom volt, melyet a 19. század végén lebontottak.

Híd a Kálba vagy a helyiek szerint a vári patakon át, háttérben a magyar iskola javítása kezdődik 2002-ben. Az 1957-ben épült fahíd, karfák nélkül, hiányos deszkázattal. fényképezte: Takács Kis Ilona.

Vízfesték másolat eredeti fénykép után, Hans Georg Heubeck/Németország / műve, január, 2014. Torpai Imre adománya a váraljai néhai magyar iskola részére.

A magyar iskola épületéből a magyar osztály I.-IV. tagozatát átköltöztetik 1962-ben a román iskolába a Román utcába. Az 1962-1963 új iskolai tanév a Hosszúaszó helységről Bólyába áthelyezett Szabó Károly tanítóval kezdődik.

(folytatás a 2. oldalon)

Részletek Torpai Imre „Bólya világa” című monográfiájából

(folytatás az 1. oldalról)

Zubku Irén volt az utolsó tanítónő a váraljai magyar iskolában, e sorok írója is ott végezte elemi iskoláit Baczay Izabella, Veres Erzsébet és Zubku Irén tanítónőkkel.

A váraljai magyar katolikus felekezeti iskolát 1938-ban nyitotta meg Pálffy Endre tanító Imre József Plébánossal egyetemben. 24 éven át volt magyar tanítás a váraljai iskolában. Szabó Károly tanító 1962-1992 időszakban tanított magyar nyelven az elemi iskolában a román iskola épületében, majd gyermekhiány okán 30 év múlva megszűnik a magyar tagozat, a tanító pedig tovább oktat a román tagozaton. Idén, 2020-ban 28 éve annak, hogy Bolyán nincs magyar anyanyelvű oktatás. Az 1962-1963 évben a váraljai magyar iskolát átépítik: leépítik színpadát, és a nagyteremből meg a színpadból 4 kisebb szobát építenek,

A romos váraljai magyar iskola, 2001 augusztus 15, Fényképezte: Torpai Imre

4 külön ajtóval, azok is a színpad keskeny ajtóit voltak. Ide költözik be a várból 1963 nyarán az egészségügyi rendelő, itt folytatja dr. Súlyom tevékenységét 1975-ig. Emeletét, a tanítói lakrészt a bolyai pártvezetők kiadják Sabina asszonynak, az akkori párttitkárnak, ki ott lakott haláláig. 1975-ben megszűnik az egészségügyi rendelő, és 26

évig használhatatlaná vált a földszint, tönkre is ment ezidőben. Ennek a pompás épületnek siralmas, romosodott állapota a képen is látható, amely 1975-től 2001-ig istálló is volt.

A felújított váraljai magyar iskola 2003 augusztus 15, egy nappal az újraszentelés előtt. Torpai Imre által szervezett Németországi támogatással, és a bolyai lakosság szorgalmas kezemunkájával épült fel romjaiból. Fényképezte: Torpai Imre.

A bolyai várkastély romos főbejáratát ellepte a gaz, a belső udvarról nézve. Habár állami tulajdonban van az 1920-as adás-vételi szerződés alapján, állaga egyre romlik. Fényképezte: Keresztes Kálmán, 2020.

Törvényszéki Palota

A Nagyszebeni Igazságügyi Palotáról sokáig nem tudhattuk hogy műemlék státusa van. Ezt csak azután tudtuk/láttuk meg, hogy penészes falakkal, törött ablakkal éktelenkedik városunk egyik főutcáján majd 10 éve.

A nagyszebeni Igazságügyi Palota építése 1904-ben kezdődött a Józsefváros külvárosában található Flora kertben, amelyet az akkori kormány közelítően 99.000 koronáért vásárolt meg, és három év alatt fejeződött be. „Nem sokkal később nagyszebenben új palotát építenek, nevezetesen a bíróság és a többi bíró önbíráskodó palotáját. Az új palota a Flora kertben (Józsefváros külvárosában, Jozefin negyed) épül meg, amelyet a kormány 99 700 koronáért vásárolt meg konzisztótorunktól. Az új palota 800 ezer koronába fog kerülni” – írta még abban az évben a Néplap. Négy évvel később ugyanez a kiadvány nemcsak a munkálatok befejezését jelentette be, hanem a bíróságnak és az ügyészségnek is megfelelő új épület avatásáról ír. A Törvényszék mellett a magas fallal elkerített börtön is elkészült.

1968-ban, a romániai közigazgatási-területi reformot követően, amikor a rajonok és tartományok helyét megyék vették át, a bíróságok, közjegyzők és ügyvédek áthárultak más körzetekbe, a kiürített törvényszéki palotába az RKP /Román Kommunista Párt/ megyei bizottsága került át. Ifjabb Nicolae Ceausescu / őt kis hercegnek titulálták a városban/ is itt székelt néhány évig, az 1989-es forradalomig, mint megyei pártfőtítkárr. A forradalom után ismét a Törvényszék került az épületbe, az RKP-t felszámolta ill.

A Törvényszéki Palota, Boulevardul Victoriei, Fényképezte: Keresztes Kálmán, február 2021

A néhai börtön napjainkban szövetkezeti tulajdonban van.

betiltotta az új rendszer, így már pártszékházra sem volt igény. Az impozáns épület amelyet feketére festett díszes öntöttvas kerítés övezett ismét megyei törvényszék lett. Sajnos nem sokáig, mert elejét vette az épület rehabilitációja.

2002 óta a nagyszebeni igazságügyi palota rehabilitációs tervezetének kezdete óta az igazságügyi minisztérium 14 miniszterét neveztek ki ill. cserélték le. C. Predoiu negyedik igazságügyi miniszteri ciklusában (a nagyszebeni palotában töltött 18 éves „munka” alatt) az a méltóság, aki úgy döntött, hogy a projektet már nem a központi hatóságok, hanem a nagyszebeni törvényszék képviselőinek kell kezelniük.

2008-ban a kormány jóváhagyta a költségvetésből 16 millió lejt az épület felújítási munkálatainak végrehajtására. A munkálatok kezdete után az épületet műemléknek nyilvánították, és a vékenységet leállították, hogy a projektet az épület új műemléki állapotának megfelelően helyreállítsák. 2015-ben a kormány jóváhagyta felújításra a 60 millió lejes költségvetést az új feltételek mellett.

A konszolidációs munkálatok befejezését követően az Igazságügyi Minisztérium 2016-ban új pályázatot hirdet a rehabilitációs munkálatok elvégzésére. Ezért 2016 decemberében egy második szerződést írtak alá az SC Inspet SA (az első szakaszban szintén működött) és az Athenaeum Construct SA szövetséggel. A szerződésben

Törvényszéki Palota és villamos a 20. század elején

meghatározott érték 28,7 millió lej volt, a munkálatok befejezésének eredeti határideje 2017 júniusa volt.

Csak addig is, az Igazságügyi Minisztériumnak elfogyott a finanszírozása. Az Igazságügyi Palota rehabilitációs projektjét egy olyan kölcsönből finanszírozták, amelyet a minisztérium 2004-ben kapott a Világbanktól (a kölcsön az ország több bírósági irodájának rehabilitációjára szolgált volna). Mint mind Nagyszebenben, mind az ország más részein, a munka jóval több mint becsült, az Igazságügyi Minisztérium megkapta a finanszírozási megállapodás meghosszabbítását. A hosszabbítással ez a megállapodás 2017. március 31-én ért véget.

A Világbank pénze nélkül azonban a munka előrehaladása nagyon lassú volt. Az építetők nem voltak hajlandóak dolgozni úgy, hogy a költségvetési előirányzatok nem haladták meg az évi kétmillió lej összeget, így 2019. november 1-jén felmondták a szerződést.

Így most a város szívében van egy pusztta munkatelep, senki sem örzi, senki nem látogatja, a lakosság megszokta a tátongó üres ablakokat.

A Törvényszék pedig minden 4. évben költözködik, hol a Lázáretben, hol egy pusztta kaszárnyában, most éppen a Vizaknai utcában működik / ki tudja meddig/.

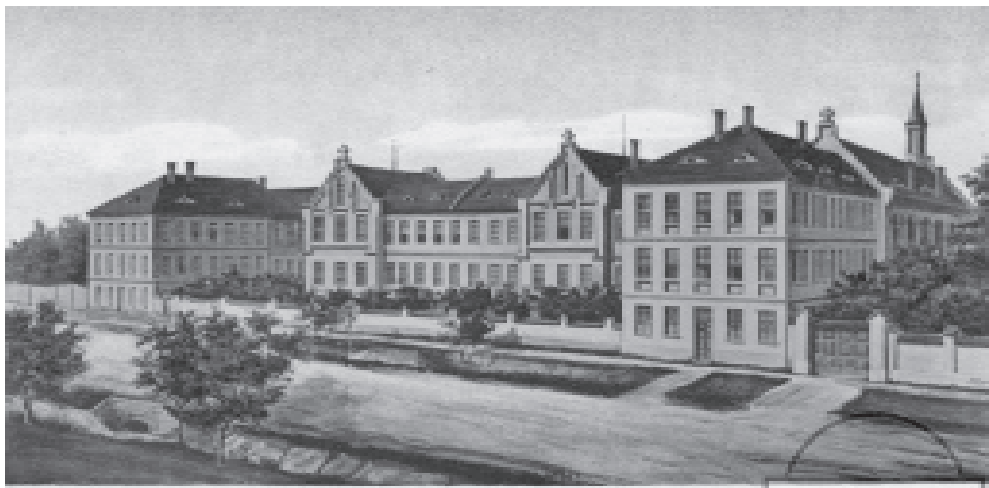
Keresztes Kálmán

Országos Széchényi Könyvtár – képeslapok, J. Drotleff városi fényképész

A nagyszebeni ferencrendi zárda

kép és szöveg: Diana Ticiu Ianc, Keresztes Kálmán

A fénykép az Országos Széchényi Könyvtár tulajdona, 1905

Az 1927-ben született Császár Hajnal/Aurora a hivatalos román iratokban/aligha gondolta, hogy majd 1940-1941-es tanévben a nagyszebeni Hegy utcai/str. Dealului/Ferencendi elemi és polgári leányiskola 7. osztályos diákja lesz és azt szintizsita 10-es általánossal fogja abszolválni. Csatolom a román nyelven kiadott és általam magyar nyelvre fordított iskolai matrikolát.

Scoala primară confesională din comuna Sibiu, Terezianum, județul Sibiu. În drept de publicitate conform autorizațiunii Ministerului Educației Naționale nr. 637/1931. Foaițe Calificativă (certificat scolar de absolvire a ciclului primar complet). Eleva Császár Aurora născută în anul 1927 luna Martie ziua 8 în orasul Sibiu, relig.rom.cat. de naționalitate maghiară. Fiica domnului Császár Francisc de profesiune pantofar. A absolvit în anul școlar 1940/41 cu media generală 10/zece/ ciclul primar complet clasa a VII. Fiind clasificat 1 dintre 10 elevi absolvenți, având în anii școlare precedenți următoarele note:

Nagyszeben helység Felekezeti általános iskola, Terezianum, Szeben megye. A Nemzeti Oktatási Minisztérium 637/1931 számú hirdetési jogának engedélyével élve közöljük. Minősítő lap (teljes általános iskolai bizonyítvány). Tanuló Császár Aurora született 1927 március napján 8 Nagyszeben városában, rom. kat. vallású, magyar nemzetiségű. Császár Ferenc cipész-mester úr lánya. Az 1940/41-es tanévben végzett, ahol a hetedik osztályt 10 /tizes/ átlagos általános jeggyel zárta. 10 tanuló közül volt az 1. végzős hallgató, az előző tanévben a következő évfolyamonkénti eredményeket ért el:

Az igazolvány hátlapján a 686 /1941 számú hitelesítő közjegyzői pecsét.

A matrikola tanulmányozása érdekes következtetéseket eredményez. Az első oszlopban az alábbi csoportok jelennek meg: egészségi nevelés, irodalmi nevelés, gyakorlati nevelés, tudományos nevelés, művészi nevelés, erkölcsi és vallásos nevelés. Ezek a mostani kurrikuláris területeknek felelnek meg, az odaillő tantárgyakkal.

Csoportok	Tantárgyak	Osztályonkénti általános jegyek						
		I. 1935	II. 1936	III. 1937	IV. 1938	V. 1939	VI. 1940	VII. 1941
Egészségi nevelés	Anatomia és higiénia						9	10
	Higiénia gyakorlat és torna						10	10
Irodalmi nevelés	Földrajz						9	10
	Természettudományok						8	10
	Fizika-kémia						9	10
Gyakorlati nevelés	Matematika						9	10
	Kézimunka						10	10
Tudományos nevelés	Mezőgazdasági gyakorlat						10	10
	Történelem						8	10
Művészeti nevelés	Román nyelv						9	10
	Magyar nyelv						10	10
Erkölcsi és vallásos nevelés	Olvasmányok és szép szavatok						10	10
	Ének						10	10
	Rajz						10	10
	Szépírást						10	10
Erkölcsi és vallásos nevelés	Emberi és honpolgári kötelességek						10	10
	Vallás						10	10
	Magaviselet						10	10
	Frekvencia						10	10
	Általános jegyek						9,47	10

Úgy tűnik, hogy kézi másoláskor az irodalmi nevelést a tudományos neveléssel kicserélték, habár az átírásért dr. Simo Emilia igazgató sajátkezű aláírásával felelt. Császár Hajnal tanuló lány 1935-ben kezdi az első osztályt, 8 és fél évesen (!) és 1941-ben fejezi be az iskolát 10-es általánossal, 15 évesen. A kézi másolat nyelvtanilag és az akkori írásnormáknak megfelelően helyes. A titkárnőnek több napi munkájába telhetett amíg lemásolta a matrikolát, sorszám után nézett és figyelte a jegyeket és általánosokat a 7 tanulmányi év alatt. Arra következtetünk, hogy az időben nem léteztek mintanyomtatványok, vagy az iskola nem rendelkezett ilyesmivel. Ugyanakkor hamisított diplomákról nem lehetett hallani. Most már igen.... 1941-ben még nem állt be a kommunista jellegű tanügyi reform. Az első öt osztályban csak általános évfolyamjegyek szerepelnek, hiányzott a kémia, fizika vagy a mezőgazdasági gyakorlat. A szépírást a végzős VI. és VII. osztályban is tanították. Nem derül ki az sem, hogy az említett tanuló román vagy magyar

tagozaton végzett. Vagyis hogy a főtantárgyakat román vagy magyar nyelven tanulta. Valójában magyar volt az oktatási nyelv: Bilinszky Lajos az első világháború előtt írt tankönyveinek átdolgozott, újabb kiadásait éveken át használták a romániai magyar tannyelvű iskolákban, természetesen Nagyszebenben is: Világtörténet (I. Ókor; II. Középkor; III. Újkor, Kolozsvár, 1921); Magyar olvasókönyv (I-II. Kolozsvár, 1923); Stiliztika olvasókönyv (Nagyszeben 1924. 6. kiadás); Poétika... (Nagyszeben 1924. 5. kiadás); Román nyelvkönyv (I-IV. Porsche Rezsővel és Todorán Jenővel, Nagyszeben 1922-23). Bilinszky Lajos (Kolozsvár, 1868. január 2. – Kolozsvár, 1940. december 7.) magyar

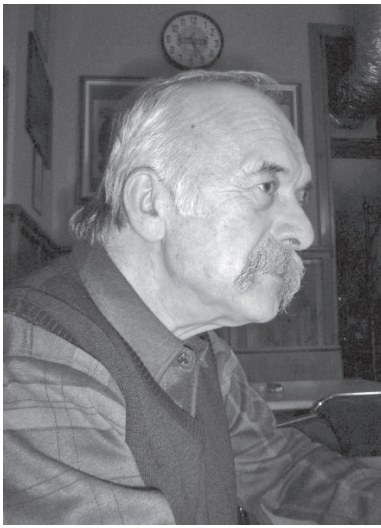
középiskolai tanár, tankönyvíró. 1893-tól a nagyszebeni katolikus leánynevelő intézet igazgatója volt. Említett iskola az 1924 majd 1928-ban kiadott ú.n. Angelescu-törvény alapján működött¹.

¹ 1924-ben dr. C. Angelescu /30 évesen át szenátor, képviselő, 10 évig tanügyminiszter, 1922-1928 si 1933-1937 !! / bevezeti az első tanügyi törvényt amely 4 iskolai évről 7 évre emeli az iskolakötelezettséget. Ezt a törvényt az 1928-ban kiadott új iskolai törvény követi a gimnáziumi neveléssel kapcsolatosan, majd 1934-ben a szakmai nevelést oldja meg az iskolai törvénykezés. A második világháború utáni első/kommunista jellegű/tanügyi törvény 1948-ban jelent meg Romániában. Az Angelescu iskolai törvények fellendítik a romániai oktatást, és a nemzetiségi oktatásnak is próbált törvényes keretet szabni.

Diana Ticiu Ianc gyűjteménye

Szakács Árpád, Piliscsév

A mai napon átestünk az első védőoltáson.

A hét elején telefonált a háziorvos. Biztosítani tudja, hogy e hét pénteken az esztergomi kór-

Védőoltás

házban megkapjuk az első pfizer védőoltást. A feleségem kicsit alkudozott, hogy nekünk nehéz a mozgás, jobban szeretnénk, ha az otthonunkban oltana be!

Ne legyen ez gond, mert autót küld értünk. Elfogadtuk, de nem voltunk nyugodtak. Több órácsorgás a szabad ég alatt és hasonló hírek miatt. (Elő is készítettem egy kis tábori széket.)

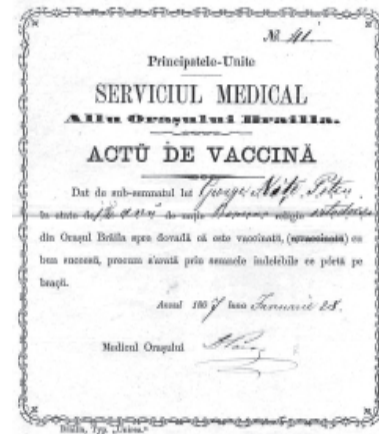
Szóval pénteken 12-re legyünk útra készen és legkésőbb negyed egyre itt lesz az autó. Valamelyik nap a hivatalból kiküldték az úrlapot. Az is legyen kézben! 12:05-kor meg is érkezett. Gépkocsivezető és egy kísérő hölgy.

Hamarosan bekanyarodtunk a Vaszary Kolos kórház udvarára. A bejáratnál 2-3 méterre állt meg az autó. Jött két, terepmintás szerelésbe öltözött katona, nyitották az ajtót és segítettek kiszállni. Bent a váróban újabb katonák segítettek eligazodni. (Felkészültek, mert a megjelentek többsége pálcával, járókerettel botorkált.)

Bekísértek, megmutatták, hova tehetjük a kabátot, hol várakozzunk. Én már le sem tudtam ülni, mert máris szólítottak. Bent 9-10 fehérköpenyes fogadott. Hárman oltottak. Az egyikük „kezelésbe” vett. Betegségről, allergiáról és a szedett gyógyszerekről

kérdezett. A másik hölgy közben már mérte a pulzusomat, vérnyomásomat. Még a mandzsettát sem vette le, máris beoltott. Elmaradt a szúrás élménye.

Leültetett egy ágyra. Érdeklődött a fogylétem felől. Mivel

Oltási igazolvány, Brașov, 1867

minden rendben volt, pár perc után ismét egy katonára bíztak. Ő átkísért egy nagyobb terembe, ahol egymástól elég távol már többen ültek, akik már túl voltak az oltáson. Ott is egy hölgy kérdezősködött. Senkinek sem volt panasza, kezdte kiosztani az igazolásokat, szóban is tájékoztatott a következő oltásról. Aztán az utunkra bocsájtott. Ismét a katonák segítettek a beszállásban. Így zajlott le. Itthon azt beszéltek, hogy öszszességében vagy 25-30 emberrel kerültünk kapcsolatba, ha csak még egy köszönés erejéig is.

Valószínűleg vegyesen voltak kormánypártiak és ellenzékiek. De itt mindnyájan **EMBEREK** voltak.

Köszönjük!

Brukenthal báró hagyatéka

In memoriam Samuel von Brukenthal, 1803-2003. Brukenthal Múzeum Nagyszeben.

Erdély kormányzója, Báró Samuel von Brukenthal, eredeti nevén Samuel Breckner a Szeben megyei Újegyházon, született, románul Nocrich, 1721. július 26.-án. Nagyszeben, 1803. április 9.). Édesapja, Michael Breckner királybíró volt és magyar nemességet kapott Brukenthal előnévvel.

Samuel Brukenthal a humaniaórákat és a bölceletet Nagyszebenben végezte, az akkori hazai törvényeket Marosvásárhelyen tanulta. Az erdélyi királyi guberniumnál 1741. február 9-én lépett hivatalba. 1743-ban a hallei, 1744-ben a téli félévre a jénai egyetemre ment, ahol jogtudományt tanult. Műgyűjtő, szabadkőműves páholyok elnöke, az erdélyi szász közösség vezéralakja, császárok tanácsosa, múzeumalapító volt egyszemélyben.

1760. február 3-án Mária Terézia királynő címzetes guberniális tanácsossá nevezte ki s mint a szászok küldötte, 39 évesen Bécsben maradt. 1761. november 27-én a nagyszebeni Szász Univerzitás királybíróvá és a szászok grófjává választotta. 1766. január 16-ától az Erdélyi Udvari Kancellária elnöke, 1768. január 28-ától belső titkos tanácsos, 1773-ban a Szent István-rend commandeurje, 1774. július 5-étől a gubernium elnöke, 1777. július 26-ától Erdély kormányzója lett. Karrierje annál is

figyelemreméltóbb, mivel nem tért át katolikus hitre, mint mások tették ebben a korban előmenetelük érdekében ebben a korban.

Ilyen történelmi háttér mellett határozta el a Nagyszeben Városi Tanács Báró Samuel von Brukenthal szobrának felállítását 2021 júniusában a báró születésének 300.évfordulójának alkalmából. Ennek okán országos pályázatot hirdetett, zsűriző bizottságot szervezett amely feltételeket szabott a leendő szobor méreteiről és esztétikai követelményeiről.

„Nagyszebenben, a történelmi központban Samuel von Brukenthal báró szobra jelzi a kortársak köteletségének teljesítését a kollektív emlékezet, a sorsok régi irányítói, a néhai intézmények és mindenekelőtt a mecénátusok előtt. Ez a tény most, az erdélyi ország kormányzójának, a világ egyik legrégebbi múzeumának megteremtője születésének három évszázados évfordulóján válik valóra. Tartozunk annyival magunknak, hogy napvilágra hozzuk a múlt és azok kulturális értékeit, akik megvédték őket, és jó megőrzési helyekre helyeztük őket, a leszármazottak elméjének és szívének nagy öröme. Romániát, Erdélyt és Nagyszeben minden biztonnyal gazdagabbá teszi ennek az emlékműnek a helye, amelyet nem a mai „politikai korrektség” szerint kell ápolni, hanem a fények évszázadából származó kulturális örökség állandóságával kapcsolatban” – mondta Ioan Aurel Pop, a Román Akadémia elnöke.

Nagyszeben polgármestere, Astrid Fodor hozzátette: „Régóta beszélnek Samuel

Brukenthal szoborprojekt, Nagy Piac tér, Nagyszeben, Deák Árpád.

Johann Georg Weikert, osztrák festő műve. Samuel von Brukenthal kormányzó a Szent István kereszttel, 1792, Brukenthal Képtár, Nagyszeben.

von Brukenthal szobráról a Nagy Piac téren. Azt hiszem, helyénvaló, a báró születésének 300. évfordulóján tiszteljük meg e történelmi alak emlékét”.

A versenyen 22 projekt indult, amelyek közül az egyik a rendelkezések be nem tartása miatt került ki a versenyből. Így maradt 21 versenyképes pályázat. A 13 tagos, rangos zsűri választása **Deák Árpád** Marosvásárhelyi születésű, Nagyváradon élő szobrászművész munkájára esett.

Íme a művész vallomása: „Lényegében Marosvásárhelyről indultam, Kolozsváron diplomáztam, Nagyváradon élek, és dolgozom. 1974-ben érettségiztem a marosvásárhelyi Művészeti líceumban. Izsák Márton szobrászművész műtermében dolgozva készültem az egyetemi felvételre.

1982-ben diplomáztam a kolozsvári „Ion Andreescu” egyetem szobrászat szakán. Oszályvezető tanárom Löwith Egon szobrászművész volt.

1986-tól élek és dolgozom Nagyváradon. A kilencvenes évek végétől készíték köztéri munkákat. Témájuk -többnyire történelmi, kulturális események és személyiségek.

Emlékművek: – Hajdúemlékmű, Nagy-

szalonta, – Holnaposok szoborcsoport, Nagyvárad

Egészalakos szobrok: – Széchenyi István szobra, Szatmárnémeti, – Irinyi János és Irinyi József szobor, Bihardiószeg, – Madaras Gábor népdalénekes, Kibéd

Mellszobrok: – Bartók Béla mellszobor, Köröstárkány, – II. Rákóczi Ferenc, – Petőfi Sándor, Szatmárnémeti, – Misztótfalusi Kis Miklós, Misztótfalu, – Károli Gáspár, Nagykároly, – Rhédey Ferenc félalakos szobra, Nagyvárad.

Domborműves emléktáblák: – Id. és Ifj. Rimanóczy Kálmán, Nagyvárad, – Wagner Nándor, Nagyvárad, – Szigligeti Ede, Nagyvárad, – Raksányi Gellért, Budapest, – Barta Tamás, Budapest, – Kálvin János, Nagyvárad, – Ady E., Párizs, – Hubay Miklós, Nagyvárad.

Deák Árpád szoborprojektje a nagyszebeni Kék Ház kiállító termében, 2021, március.

Kiállításokon grafikai munkákkal veszek részt. Éremsorozatokat készítettem a nagyvárad Református és Katolikus püspökségeknek, valamint a Szigligeti színháznak. 1990-től 2020-ig mintázást és rajzot tanítottam a nagyvárad művészeti iskolában.

(folytatás a 7. oldalon)

A teflonszív

repült ki a nyitott ajtón a teflonsütő? Mert drótmosogatóval csináltam. Beletapostam a fékbe. Akkor érhető. Lehúzódtunk egy diófa árnyékába. Már amennyire télen árnyékot tarthatnak a fák. Akkor annak annyi. Mondtam, miközben leállítottam a motort.

– Miért álltunk meg papbácsi? – Mert eszembe jutott valami. Egy kínai közmondás, melynek értelmében valakinek ellopták a lovát s erre azt mondja a közmondás, hogy lehet, hogy szerencse. Még nem tudni, hogy rossz-e vagy jó dolog. Szóval a teflonsütő tönkrement, de lehet, hogy nem egy rossz dolog. Miért? – Azért, mert eszembe jutott valami erről. És mi? Nekem az volt a kérdésem, hogyha a teflonra semmi nem ragad, akkor, hogyan viszik fel a sütőre? Hogyan ragasszák oda? – Pontosított Kitti. Igen. Ez vicces kérdés. És tudod rá a választ? – Nem tudom. De nem is ez a fontos. A fontos, ami veled történt most. Nekiestél a teflonsütőnek a drótmosogatóval és az most tönkrement, mert felkapartad a védőréteget, így gyakorlatilag egy cigánytepsit kaptál, ahogy mondjuk a pléhtepeket, amiben majdnem minden odaég, de nagyon ízletes az étel benne.

Hallgattunk egy sort. Nagyon csúnyán beszélt a mama velem. Oda se neki. Én már megszoktam. Mosolyogtam. Egy gyűlésen valaki elmondott egy viccet. Miről? – Rólatok, mostani fiatalokról. A vicc az volt, hogy a mostani generáció a teflon generáció. Miért? Mert nem ragad rá semmi. Kitti szeme elhomályosodott. Azt hittem nevetni fogsz! – Mondom. Apukám azt mondta, hogy rám annyi sem ragad az iskolában, mint egy bőröndre a por, amíg átviszik a vasútállomáson. Az sok papbácsi? Elnevettem magam. Ezt nekem is mondták. De én mindig nagyon poros bőröndöt képzeltem el. Akkoriban nagy élet volt a vasútállomásokon. Sokan jártak vonattal, meg nagy forgalom is volt, gondoltam ezért nagy lehet a por, ami rárakódik a kuferre. De nem ez volt a szólásmondás értelme, de én akkor nem érttem. Te is buta voltál iskolás korodban? – Nem. Nem annyira. De inkább iskolán kívül tanultam. Könyvekből, kísér-

letekből próbáltam leellenőrizni, hogy igaz-e amit az iskolában tanítanak. Nem hittél a tanároknak? – Nem. Egy szavukat sem. Tényleg? – Na, jó, nem éppen egy szavukat sem, de azért szerettem utánanézni, hogy mi és hogyan van valójában.

Azt szerettem leginkább, amikor azt mondta egy tanár, hogy ezt még nem tudjuk, erre még nem tudjuk a választ. Ekkor úgy éreztem, mintha egy ajtót nyitottak volna ki az ismeretlen felé, sőt egyféle biztatást és késztetést, hogy menj és keresd meg te a választ erre a kérdésre. Szóval, a teflonszív jutott eszembe. Teflonszív? – Igen. Van ilyen? – Nincs. Most találtam ki. Az milyen? – A mostani emberek szívét lehetne ehhez hasonlítani. Ugye azzal ugrattak bennünket, hogy semmi nem ragad az agyunkba, még annyi sem, mint a bőröndre por, amikor átviszik az állomáson, de nem csak az információval van a gond, a tudással. A szív az élet központja a Biblia szerint az érzelmek és magának az észnek is, a tudatnak a központja, maga az ember, ha kibontjuk a jelképet. Ha ez olyan anyagból van, mint a palacsintasütő, amiben nem szoktak rántottát sütni – és rosszallóan Kittire néztem, mint egyesek, akkor ez a szív olyan, amire semmi nem tapad. Abból, amit Isten szeretné, hogy bennünk maradjon, megragadjon, nem csak ránk tapadjon, hanem belekerüljön az életkeringésünkbe. Lepattan az emberekről az ige.

De miért fontos ez papbácsi? – Miért fontos a Biblia, lehet anélkül is élni? – Lehet, persze, ezt nem mondja még maga Isten sem. P[er]szabad akaratot adott, lehet választani, őt és valaki mást is. Itt jött a képbe a kísértő, a kígyó, aki bevonta az ember szívét evvel a képzeletbeli teflonnal, és azóta nem tapad meg az Isten szava az emberben. Megkérdőjelezi Isten szavát. Csakugyan azt mondta, a kert egyetlen fájáról sem ehettek, aztán elkezdtek építeni a Bábel tornyát, holott Isten megígérte, nem lesz több vízözön, de az ember már kételkedett, mi lesz, ha nem tartja be a szavát ezért építettek egy nagy tornyot, ami majd magasabb lesz a vízárnál, és túlélhetik. **De te ügyesen lekaptad ezt a teflonréteget a palacsintasütőről. És most már minden odatapad rá. A teflon-**

eredményt, minden gondosan előkészítve. Mellém szegődött a gondolat, hogy olyan ez, mint az életünk.

A nagyheti rituálékban talán kiterítjük a lelkünket, hogy rég nem használt, áporodott ruhadarabként szellőzzék az üdítő szélben, előkotorjuk önmagunk hozományos ládjából és leporoljuk a szívünket, majd kiválogatjuk a megfelelő szűrőket, hogy a látványminél lenyűgözőbb legyen. Azonban szükségünk van valamire, ami távolabb lát, olyan valamire, ami a leghalványabb fényt is begyűjti, ami az isteni világ tündöklését és reménységét közelebb hozza, hogy lássuk meg azt, ami eddig rejtve volt.

Érzékeny és értékes műszer az életünk, ezt sokszor elfelejtjük... Felnézünk az égre, megfürösztyük tekintetünket a világűr néma és végtelen tengerében, amelynek víztükre-

szívvel ugyanez a módszer. **A szenvedés, megpróbáltatás, nehéz élethelyzet, gondok, járványok, katasztrófák lekaparják ezt a réteget, ami közömbössé tesz az ember szívét és fogékonyabbá tesz az Isteni beszéd iránt. Mert Isten szeretet. Az ige az egyetlen mód, hogy megismerjük Istent, ha nem ismered nem bízol valakiben. Ha azt mondom, ugorj le a kerítésről, mert megfoglak, ugrassz? Igen. Miért? Mert ismerlek. De, ha egy idegen mondja? Akkor nem. Mert nem ismered, lehet be akar csapni és ki akar nevetni, miután hasra estél. Ne búsulj, a palacsintasütővel majd játszunk nyáron a homokozóban. Ott még több teflon lejön majd róla. Olyan homokpogácsát sütsz nekem, hogy megnyalom majd mind a tíz ujjamat. Nevettünk. Aztán hirtelen elkomolyodott Kitti. De honnan szerezzek új palacsintasütőt?**

Beindítottam a motort. Hazai autógyártásunk gyöngyszeme felsípolt. Mi ez?! – Kérdezte Kitti. Csak elfogyott a benzin. Tankolni indultam, de gondoltam beköszönök, hogy megünn-e ródlizni délután, csak közben itt egész más történt. Akkor menjünk! – Teletankoltam az autót. A benzinkutas a maszk mögül pislogott. – Pontokat akar? Elmosolyodtam. Pillanat. Az autóhoz mentem. Kivettem a kartont, amin a h[ely]ségpontok voltak felragasztva. Igen, kérek. – Mit lehet venni értük? Palacsintasütőket és edényeket. Válasszon onnan. És a falra mutatott, ahol a teflonedények voltak. Bár nem látszott a maszktól, de széles mosollyal arcomon és diadalmasan lendítettem magasba a palacsintasütőt, miközben bezárult mögöttem a fotocellás ajtó.

Ez jó lesz? – Kérdeztem. Tökéletes! – Felelte Kitti. Mire hazaértünk, Böske néni is lecsillapodott. Kávétunk egyet erre a nagy ijedségre. – Mit fizetek a sütőért tiszteletes úr? Nem kell fizetni semmit, a pontokért kedvezményt kaptam, a többi pedig Kitti ajándéka, mert vége a félévnek és kitűnőeredményeiért jutalom jár. – Na jól van akkor, köszönjük szépen. Viszont látásra! – Köszöntem el, kifelé menet a faskamrában a szekrény tetején láttam egy régi bőröndöt. Igen poros volt. Az még az uram katonaládája volt. Mondta Böske néni.

Horváth Csaba, magyar evang. lelkész, Kiskapus

ben apró csillagok hunyorognak vissza ránk, miközben ott lüktet minden lélegzétvételnél a gondolat: „vajon egyedül vagyunk e?” Elménk kecsesen pislákoló parányi szikráival képtelenek vagyunk felfogni a tér és idő nyomasztó valóságát, mégis ebben a kínzó iszonyatban ott van emberi létünk meghatározó és édesen mámorító irányítója: a kíváncsiság. Hogy ne maradjunk a porban...

Nemsokára sötét lesz, elvégzem az utolsó simításokat, a keresőtávcsőt a főtávcsőhöz párhuzamosítom, úgy ahogy életünket is párhuzamosítani kell Istenhez, hogy az a Vele megegyező irányba mutasson. Bíbelődöm kicsit a beállítással, hogy az irány tökéletes legyen, mert enélkül nehéz a pontos helymeghatározás és kínlódássá válik az észlelés. (folytatás a 6. oldalon)

Csillagok között

„Régen az égre néztünk és azon töprengtünk, hogy hol a helyünk a csillagok között. Most lefelé nézünk, és csak fészkelődünk a porban.” (Interstellar)

Jólesik szöszmötölni az áprilisi napsütésben, a méhek sürgés forgásának zümmögő alapzaját hallgatni, néha elmélázni szorgos munkájukon, ahogy fontoskodva és hajbókolva udvarolják végig a kajszibarack törékeny kelyheit, hogy aztán néhány esetben pukedlivel tetőtől talpig virágporosan vegyennek búcsút tőlük.

Sorra előkerültek a műszerek, előbb óvatos, de jól kimért és összehangolt mozdulatokkal a távcső, majd az okulárok, lencsék és végül a szűrők: neutrál, sárga, zöld, kék, piros. Gondosan megtisztítottam,

ellenőriztem őket. Csak semmi sietség, ismételtetem, mint egy mantrát magamban mert nagyon érzékenyek ezek az optikai eszközök. Ez volt az első dolog, amit a csillagászattal együtt megtanultam. A türelem. Szertartásként, kellő pátozsszal és kenetteljesen végzem a tisztítás folyamatát, amíg mindenik megtisztulva a zavaró szennytől mosolygósan ragyog a napsütésben, készen arra, hogy teljes erejével begyűjtse a fény leggyengébb hullámait és képpé formálva továbbítsa a világűr hihetetlen szépségét. Elégedetten nyugtázom az

Nagybaromlak a civilizáció és a helyi kultúra magja

Nagybaromlak/Valea Viilor/ falu földrajzilag Nagyszeben megye északi részén található, a települést a DJ 142G Kiskapus-Mártontelke/Motiș/ megyei út keresztezi, a falu a Grui-hegy lábánál, a Vorumloc patak mentén fekszik, amely a Nagy Küüllő folyóba ömlik.

A települést a 13. század elején alapította szász-német a telepések közössége, akik II. András magyar király (1205-1235 között Magyarország királya) uralkodása alatt érkeztek erre a vidékre: az első írásos igazolások a település nevééről a szász-német „Wurmloch”/magyar nyelvű megfelelője giliszta-lyuk/etimológiai változat és a „Baromlak” magyar forma alatt. Később, a középkorban, a falu neve ismert a román formái „Vorumbloc” és később „Vorumbloc”.

Nagybaromlak jelenlegi román nevét, Valea Viilor, a hatóságok a 2004. 799/1964. (1964. december 18.) döntés alapján kicserélik a régi Vorumbloc-ról.

A település szerkezetét közvetlenül befolyásolták és fejlesztették a meglévő geomorfológiai feltételek, de a szász-német származású telepések kulturális, társadalmi és közigazgatási sajátosságai is, így a Szőlőskertek Völgye/Valea Viilor/még mindig az osztrák modell szerint épült település sajátosságait mutatja a korabeli Habsburg-

szabályozás és normák által a 18. század második felében előírt feltételek szerint. Nagybaromlak 1769 és 1773 között került fel az Erdélyi Fejedelemség Josephine térképére, amelyet a Habsburg Birodalom hadseregének katonai topográfusai dolgoztak ki.

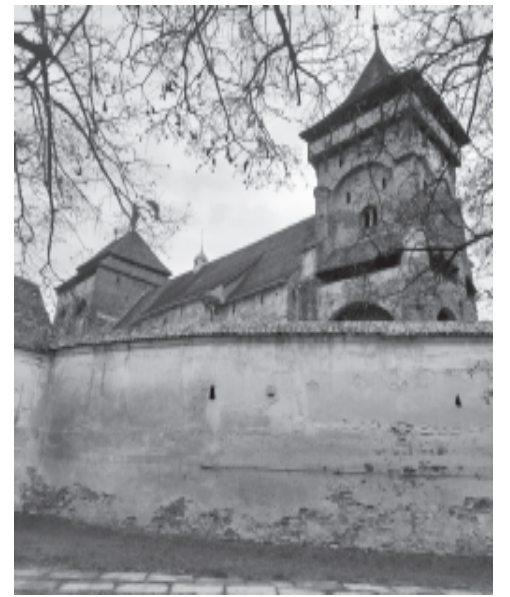
Ebben a tekintetben a rendezett építézet egységes összehangolása, az épületfrontok kialakítása, a körülbelül 10-12 m széles utcák, és az épületek előtt elrendezett körülbelül 1,5-2 m széles járdák. A járdák és a fűt között rendezett ereszcsonnak (gyűjtő árkok) vannak az esővíz elvezetéséhez, amelyek egységesen csatlakoznak és az esővizet levezetik a falu patakába.

1999 óta a falu megszerezte a műemlék védettségi státuszt a vidék a Site-Valea Viilor, kód LMI (Műemlékek listája) SB-II-s-A-12581 listára került, az Erdélyi megerősített falvak és templomok kategóriában, de a helyszín szerepel az UNESCO Világörökség listáján is, az alábbi többszörös kritériumok alapján:

A nagyszeben megyei Valea Viilor falu több mint 800 éves múltra tekint vissza, melyet szász-német telepések alapítottak a 13. században. Ezek a dinamikus középkori közösségek folyamatosan fejlődtek, példaként adva a helyi szervezésre, a nemzetiségi sokszínűség kifejezésére, a multikulturális, etnikumközi, koherensen integrált és harmonikus értékekre.

A szász telepések által alapított település magja a templom köré épült, amely kő- és téglafalakkal rendelkezik, ahova veszély idején a falusiak visszavonultak, hogy megvédjék életüket és javaikat. A Nagybaromlakon található szász templom (mint az erdélyi gótikus templomok túlnyomó többsége) a lakosság gazdasági fejlődésének és társadalmi-vallási koagulációnak, az évszázadokon át tartott hagyományok és erkölcsi normák megőrzött vektora volt, amely elengedhetetlen volt a közösség UNESCO-örökségbe való felvételéhez. E szempontok mellett meghatározó szerepet játszott a szászok, a románok és a magyarok

közötti több száz éves együttélés eredményeként szintetizált és meghatározott helyi építézet, örökség és kulturális táj is.

Helyi és megyei erőfeszítésekkel kombinálva a Nemzeti Területfejlesztési Program II PNDL II, a korábbi regionális fejlesztési, közigazgatási és európai alapok (MDRAPFE) címmel beosztott minisztérium a 2017/2020-as állami költségvetésből a 20.904.487 lej összegű összeget különített el az UNESCO Valea Viilor tervére a „Turizmus újjáélesztése az UNESCO telephelyén” című projekt finanszírozására a DJ 142 G Kiskapus-Mártonfalva megyei út korszerűsítésével.

Az UNESCO világörökség részét képező Valea Viilor építészeti örökségének, valamint kulturális környezetének koherens kezelése és népszerűsítése továbbra is nyílt kihívás a helyi önkormányzatok képviselői számára, de a megyeiek számára is, frissen újra megerősítve a tavaly év végi pozíciókat, mivel a világörökségi listán szereplő objektív státusz megköveteli a területen hatáskörrel rendelkező intézmények által előírt bizonyos védelmi szabályok és kiegészítő követelmények betartását.

Kép és szöveg: Diana Ticiu Ianc, Keresztes Kálmán, Nagyszeben

Csillagok között

(folytatás az 5. oldalról)

Kiszemelem a legjobb helyet, hogy az égbolt láthatósága a legnagyobb felületű legyen és zavartalanul keresgélhessek „A legjobb helyre van szükségem Isten csodáját szemlélni...” gondolom magamban mosolyogva, miközben a nyugati égen a Vénusz küldi felém sziporkázó sugarait. „Ó, a sugárzó Vénusz, rengeteg merengő és lángoló szív istennője, a szépséges Esthajnalcsillag számos vándor irányadója, Eosforosz, a fényhozó... bolygóként maga a po-

Csillagkapu, Orth István

kol.” Keleten a Hold már magasan ballag és teljes arcát mutatja a Földnek, ugyanazt az arcot, amivel ősi násztáncát járja évmilliárdok óta bolygónkkal az égi pályán, néha elrejtőzik és néhány napra magára hagyja kedvesét, hogy aztán szégyenlősen ismét megmutassa hamvas arcának sugárzó mosolyát és felöltse hófehér ruháit.

Mivel telihold van, inkább „holdazni” fogok, ezért van szükségem a szűrőkre.

Besötétedett és csend van, csupán néhány kutyaugatás és távoli báránypégetés töri meg ezt a tapintható nesztelenséget: „nyirkos éj volt és hideg sötét volt, Péter aludt, János aludt, Jakab aludt, Máté aludt és mind aludtak...” jutott eszembe Dsida versének néhány sora. Azonban ez nem egy vészterhes csend, hanem habkönnyű lepelként simogató és átölelő csöndesség, amelyet a Hold sugarai némán kulcsolnak át, a harmónia bölcsőjében álomba ringatva a tájat. Kutyaím és macskáim nagy izgalommal kísérték el a kert végébe, azt remélve, hogy jó móka és játék lesz a vége. De

csakhamar lefittyedt ábrázattal és szemrehányóan adják tudtomra, hogy tévedtek és elunták a dolgot. Valószínűleg nem értik, mi a jó abban, hogy a gazdi egyhelyben toporog a sötétben és hidegben, majd percekig mozdulatlanul megáll, hogy aztán ismét toporogjon egy sort. A kutyák szép lassan elsomfordálnak, a cicák pedig osonva inkább vadászatba kezdenek.

Noha a Hold elhalványítja a csillagok fényét, a délnyugati égbolton jól kivehető az Orion csillagkép a nagy Vadász lehangyolós vonala, ennek vörösen pislákoló csillaga, a Betlegeuse és az Orion köd, amit sikerül lencsevégre kapnom. Őt követik hűsége kutyái, a Nagy kutya ott van a sarkában fényesen tündöklő csillagával, a Sziriusszal.

Most jól esik a csend. Nagypénteken, Krisztus halálakor fáj a döbbenet és keserűség csendje, sötétségbe burkolódzott a világ, meghalt a fény. Az óriási távolságok miatt a fény, csak később éri el Földünket, lehet, amit látunk, már rég nincs ott, meghalt... De mégis, a ma pillanatában csodálattal tölt el bennünket a látvány, mintha a fény állandó lenne és ez ad reményt újra és

újra felnézni az égre és ott önmagunkat keresni.

Búcsút intek az ég kifeszített vásznának és gémberegett újjakkal kezdek összepakolni. Előkészítem a „keneteket”, amelyekkel elindulhatok... Tudom, hogy minden éjszaka egy kihívás, egy utazás, amely egyre messzebbre vezet el a teremtés színes és egyedi világának megismerésében. Isten megnyitja az utat, van, aki rálép, van, aki megtorpan, néha a sír felé tart az út, néha Emmausba visz.

A hajnali derengésben szunnyadó nyitott sírhoz a hit prizmája vezet el, melyen Krisztus fénye színekre bomlik, megtörik és egy-egy ecsetvonással tarkává teszi világunkat a feltámadás csodájával. Az élet ünnepével.

Földünk rendkívüli, kozmikus léptékkkel mérve nagyon parányi, de szépsége talán páratlan a világegyetemben, nem véletlen, hogy ide születünk és az sem, hogy Krisztus itt halt meg és itt támadt fel. Csillagok között keressük hajlékunkat, de hosszas, fárasztó út után Isten mellett leljük meg életadó otthonunkat.

Tóth Zoltán Csaba, Beszterce

Egerszalók

Vincze Péter Antal, Budapest

A Bükk és a Mátra lankáin csordogáló Las-kópatak völgyében fekszik a honfoglalás óta lakott település, mely nevét a Szalók nemzetségről kapta.

Hivatalos iratok a települést 1248-ban említik először. Az 1753-as községi pecséten három búzakalász, ekevas és kettős kereszt található. Mai címere nem hasonlít a korabeli pecsétre.

Egerszalók az egri történelmi borvidék része. Itt termelik

az Egri bikavér alapanyagát adó kék szőlőket, amelyek mellett egyéb borfajták is honosak a területen. A település legnagyobb nevezetessége a déli részén a föld mélyéből feltörő hévízforrás.

A helyiek szerint a hegyes-dombos vidéket valószínűleg az Isten is jókedvében teremtette.

A 60-as évek elején kőolaj és földgáz után kutatva tört fel a mélyből a hőforrás. A hegyoldalból eleinte hasznosítatlanul lefolyó magas sótartalmú, 68°C hőmérsékletű víz a domboldalon szétterülve, csodálatos természeti képződményt hozott létre.

A só-kiválás hatására a vízből mintegy 400 nm-es mészkőlerakódás (só-domb) keletkezett. A teraszos só lerakódás látványának is fantasztikus.

Törökországban találunk hasonlót Pamukkálében, bár

az méretében sokkal nagyobb. Szó szerinti fordításban „gyapotvárat” jelent.

A feltörő víz gyógyhatását hamar felismerték, a nátriumot és kalcium, valamint magnézium sókat tartalmazó hévíz, a kénes gyógyvizek kategóriájában az egyik legjobb besorolást kapta, ezért viszonylag gyorsan beindult a hasznosítása. Balneológiai vizsgálatok szerint a feltörő forró víz 18-20 ezer éves.

Eleinte csak egy kis medence és a nélkülözhetetlen pénztárfulke működött, a vendégek a fák takarásában öltöztek át. Később egyre-másra épültek a szállodák és az apartman házak, nem okulva a törökországi példából, ahol túl sok szállodát építettek a só-domb köré, és mind a forrásvizet használta és szennyezte.

A török államnak kellett közbelépni, hogy a Világörökség részének számító természeti képződményt megóvja a pusztulástól. Egy szállodaszörny Egerszalókon is rátelepedett a hőforrásra, korlátozva annak látogathatóságát.

A mesterségesen elhelyezett hullámos terelő gátakba nem elosztva folyik a víz, az egész kialakítás a csőrendszerrel együtt kicsit „Mekk-mesteres”-re sikeredett.

A barlanglakások:

A Bükk-alja vidékének felső rétegét képező riolitufakő könnyen vágható, jól faragható, természetes állapotában jó vízzáró, ezért a helyiek barlanglakásokat alakítottak ki a domboldalokban. A környéken 18 településen vannak barlanglakások. A 19. sz. közepén 33 barlanglakás volt Egerszalókon. Némelyiket még a 60-as években is lakták. A riolitufába vájt barlanglakások hagyományos parasztbútorokkal és használati tárgyakkal vannak

berendezve. Egy teljes kovácsműhely is található, ahol a mester valamennyi szerszáma látható.

A Sáfrány utca összefüggő barlanglakásaiban kialakított helytörténeti gyűjtemény skanzen jelleggel mutatja be az itt élt emberek mindennapi életét és használati tárgyait.

A lakoszobák, és konyhák mellett láthatunk itt kézműves műhelyeket, sőt még állattartás céljára kifaragott helyiségeket is. Ma a vezetett bemutatók mellett rendeznek itt borozgatással egybekötött bogrács-partikat is.

Az Ezeregyéjszaka meséi- Ha igazi keleti kényelemben szeretnél pihenni, nem kell repülőre ülnöd, egy mesebeli szállodában valódi arab, mór vagy berber életérzésben lehet részed. Nem csak a belső kialakítás követi az arab építészeti stílust, a szobák berendezése, a megvilágítás, egyszerűen az egész milió a mesék birodalmába repít, talán csak a repülő szőnyeg hiányzik.

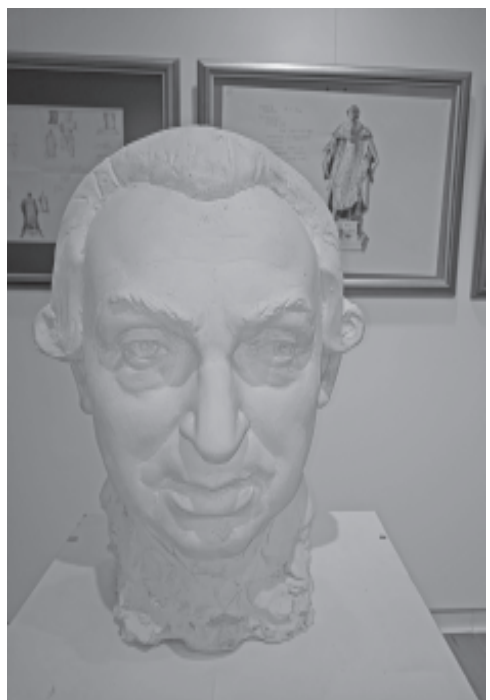
Keleti kényelem- A wellness részleg az arab és mór világ fürdőkultúráját idézi. Az Észak-afrikai fürdőház és az Arab udvar különleges masszázsrítuálékat kínál, a Mór fürdőházban igazi hammam is található.

Brukenthal báró hagyatéka

(folytatás a 4. oldalról)

A 2000-es évek elejétől kaptam megrendeléseket így 20 év alatt több kulturális

Fejrészlet, Deák Árpád terve alapján

és történelmi személy alakját mintáztam meg. A köztéri munkák mellett grafikákkal veszek részt kiállításokon. A Brukenthal szoborpályázatra egy festőművész ismerősöm hívta fel a figyelmem. A báró megmintázása izgalmas feladat volt.

A kiírás szerint a „Szent István” rend ornátusában kell ábrázolni a Kormányzót. A díszes ruha és a Brukenthal múzeum elegáns homlokzata közti esztétikai viszony harmónikus megvalósítása egy nagyon nagy kihívás ugyanakkor ugyanolyan nagy felelősség.”

A tervpályázat lezárulta után Deák Árpád elkészíti a szobor makettjét agyagból, a bronzöntőde pedig bronzba önti. A Rotary Club a zsűrizést támogatta, a Boromir cég a szoboröntést. A szobor Nagyszeben főterén fog állni a múzeum előtt: a műalkotást július 26-án, az erdélyi kormányzó születésének 300. évfordulóján tervezik leleplezni.

Keresztes Kálmán

Könnyek

Érzékenység, szomorúság, bánatosság és félelem, öröm, hála, csalódottság útnak indít könnyeket.

Formát öltve elindulnak, peregnék és peregnék. Utat törve önmaguknak tisztítják a lelkeket.

Tisztasággal, könnyedséggel gyöngyöznek az arcokon. Visszautat nem ismerve porba hullnak valahol.

Ferencz Gizella

task

SERVICE CALCULATOARE – SIBIU

Épülünk „lelki házzá” a templomban és a mindennapi életben

A modern kor embere szeretné, ha azt a közvetlen környezetét, amelyben él szebbé tenné. Elsősorban a házat szeretné szebbé tenni, javíthatni, korszerűsíteni, a kisebbet nagyobbra cserélni. Ha jó barátunk vagy szomszédunk valamit építkezett, mi is arra törekszünk, hogy azt, amit nála láttunk, megépítsük, megvalósítsuk vagy kipróbáljuk. Tudjuk, hogy ma már nemcsak okos telefonok és órák vannak, hanem okos házak is, amelyekben minden modern és automatizált. Szoktuk mondani, hogy a legfontosabb az egészség, de utána rögtön következik a fontossági sorrendben, hogy milyen a környezet, a lakás, amelyben az ember éli mindennapjait.

A templomot, Isten házáat is, - amelyet éppen annyira magunkénak kell éreznünk, mint saját otthonunkat - sok törődéssel és szeretettel kell javítanunk, építenünk. „Az Úr házához való féltő szeretet emészt engem.” (Zsolt 69,10) - mondja a Zsoltáros a csodálatos jeruzsálemi templomról, s mindannyian így kell, hogy gondoljunk saját templomunkra. Más helyen így sóhajt fel a zsoltáros „Mily szerelmetesek a te hajlékaid seregeknek Ura.” (Zsolt 84,2).

Úgy fogalmaztam meg magamnak, hogy a templom számomra kettős jelentőséggel bír: *Először is vár, védelem, oltalom, menedék.* Tudjuk, hogy nemzetünk számára, hányszor jelentett védelmet, oltalmat a templom, amikor

az ellenség támadása elől, a török és tatárdúlás idején oda húzódtak be népünk. A templom falai megvédték a kiszolgáltatott családokat a harcokban. Isten így véd meg ma is, amikor a „kísértő fegyvereinek, lándzsáinak” vagyunk kitéve. De a templom, *másodszor otthon, melegség, befogadás, isteni világosság is számunkra*, ahol zaklatott világunkból oda érkezve végre megnyugszunk. Sokszor a házukban, a lakásunkban nincsen meg az otthonérzetünk. Lakásunk sokszor nem otthonunk. (Milyen szép, jelentéstartalmában gazdag, és lefordíthatatlan magyar nyelvünkben az „otthon” szó, ebben a szövegösszefüggésben) Fáradtan érkezik haza az édesanya a munkából, és otthon felfordulás fogadja, gyermeke maximumra engedi a zenét, majd feleselve válaszol vissza, máskor a gyermek vágyik egy kis nyugalomra, de a férj és a feleség között folyik a durva szóváltás, a veszekedés. Hát otthon-e a házuk, a lakásunk? Sokszor nem. Eljövünk a templomba és megnyugszunk, a Szentlélek ereje és az Ige szava megnyugtat és otthonná formálja templomunkat, hogy majd elmelve a templomból, haza vigyük otthonunkba a templom csendjét. Isten azt akarja, hogy *templomunk otthonná legyen, otthonunk pedig templommá szentelődjék az által, ahogy élünk benne.*

Szentágotai gyülekezet lelkipásztorként, állandóan tapasztalom és tudatosul bennem, hogy milyen jó, hogy a mi református közösségünknek is már majdnem két évtizede megvan a *saját kis, imaház méretű és jellegű temploma.* Milyen jó, hogy a harangot adományozó pusztacelina gyülekezetnek köszönhetően, vasárnapról vasárnapra, hívogat minket a harangszó Isten házába. Milyen jó, hogy el tudjuk mondani, ebben a templomban otthonra találunk, békességre lelünk, megpihenhetünk, lelkileg elcsendesedhetünk. Jó elmondani itt nincs viszály és leomlottak választófalak, mert Istennek békessége hatja át a lelkeket.

Nem elég templomot építeni, vagy karban tartani, sőt mindez elveszíti értelmét és értékét, ha nem építjük az anyaszentegyházat. Építenünk kell *azt az egyházat, azt a sereget, amelyet „Isten Fia a világ kezdetétől fogva a világ végezetéig az egész emberi nemzetségből Szentlelke és Igéje által gyűjt magának”* és az „örök életre elválaszt”, amelyet Ő oltalmaz és megtart, és amely seregek „én is élő tagja vagyok, és mindörökké az maradok”. (Heidelbergi káté 54 kérdés felelete) És építenünk kell *a helyi gyülekezetet, ezt a lelki templomot.* Ennek a lelki templomnak *az alapja maga Krisztus, de mi vagyunk ennek az építménynek kövei, s mint kövek egymásra épülünk.* Mindenkinek be kell épülnie az egyház

Református templom, Szentágota

épületébe, mindenkinek ott van a helye, s ha a tagok hiányoznak, éppen annyira nem tudjuk betölteni hivatásunkat, küldetésünket, mint épület, melyből kiragadtak egy elemet. Isten Igéje Péter apostol levelében is erre a „beépülésre” indít bennünket: „Ti magatok is, mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokkal áldozatok, amelyek kedvesek Istennek a Jézus Krisztus által.” (1 Pét.2,5)

A gyülekezet akkor válik „lelki házzá”, „templommá” ha a hívek élete *egyen egyenként mind „templommá szentelődik”.* Pál apostol levelében rákérdez: „Avagy nem tudjátok-e, hogy a ti testetek a bennetek lakozó Szentlélek temploma, amelyet Istentől nyertetek; és nem, a magatokéi vagytok?” (1Kor.6,19) Több lelki, hitvalló énekekben is arról vall a szerző, hogy szívünk, lelkünk, mi magunk, azaz egész lényünk kell, hogy templommá szentelődjön. „Jöjj és lakoz bennem: „Hadd legyen már itt lenn Templomodda szívem-lelkem.” (Református énekeskönyv 153. ének, 6. vers) vagy egy másik énekekben „Templomodda engem tégy hát, és légy velem...” (Református énekeskönyv 461. ének, 2. vers)

Van egy másik „templom”, ez a mennyei lakóhely, ahol az üdvözült lelkek és az angyalok sokasága, dicséri és dicsőíti Istennek háromszor szent nevét. A mennyei hajlék felé vezető úton Isten földi templomokat helyezett el számunkra és bízott ránk. „Örök életre elválasztott sereg”, „Szentlélek templomai”, ne hagyjátok el a földi templomokat, hogy majd ott a mennyei hajlékban, ahol „sok lakóhely van”, (János evangéliuma 14,2) egy közösségben, egy nagy gyülekezetben mindannyian Őt Magasztaljuk.

Szentágota, 2021 február

Kozma Endre
szentágotai református lelkipásztor

Istentiszteletek és szentmisék rendje magyar nyelven Nagyszebenben és vidékén

Nagyszeben – református templom
minden vasárnap, 10 óra

Nagyszeben – római katolikus templomok
Szentháromság templom minden vasárnap, 11,15 óra, Nagypiac tér
Szent Ferenc templom (ferences rendi templom): minden vasárnap, 9 óra, Șelarilor utca
Teréziánium templom (Mária látogatása Erzsébetnél) – minden vasárnap, 10 óra, Gladiolilor utca
Szent Erzsébet-templom (Árpád házi Szent Erzsébet-kápolna) minden vasárnap, 11,30 óra, Lázáret negyed

Vízakna – református templom minden vasárnap, 10 óra
római kat. templom
minden vasárnap, 8,30 óra

Bürkös – református templom
minden második vasárnap, 10 óra

Szentágota – református templom
minden vasárnap, 10 óra
római kat. templom
minden vasárnap, 10 óra

Oltszakadát – magyar evangélikus templom – minden vasárnap, 10 óra

Kiskapus – magyar evangélikus templom
minden vasárnap, 10 óra
római kat. templom –
minden vasárnap, 10 óra

Bólya – római kat. templom – minden második vasárnap, 9 óra

Oláhújfalva református templom
minden második vasárnap, 10 óra

Mihályfalva református templom
minden vasárnap, 10 óra
A katolikus templomokban hétköznap is miséket tartanak.

A 2020-ban elhunyt Nagyszeben-i reformátusok névsora.

Varró Sándor lelkipásztor adatai.

„Isten adjon vigasztalást az ő Igéjével minden gyászoló szívű hozzátartozónak.”

Temetések Nagyszeben – 2020

Név	Életkor	Temetés
1. Deé Irma	81	2020.02.19
2. Vilhelem Ferenc	68	2020.02.24
3. Szász Ilona	86	2020.03.02
4. Bíró Etelka	94	2020.03.18
5. Székely Eszter	87	2020.04.09
6. Bányai József	82	2020.05.11
7. Orbán Jolán	89	2020.05.12
8. László Béla	68	2020.05.16
9. Bogai Rozália	93	2020.05.23
10. Márza Éva Mária	76	2020.05.27
11. Darvas Ibolya	73	2020.06.09
12. Moldovan Mariska	90	2020.07.02
13. Weber Antal	90	2020.08.10
14. Páll Zoltán	83	2020.09.10
15. Dengyel Evelin-Zs.	91	2020.10.19
16. Pumnea Ilona M.	78	2020.11.11
17. Bekő Lujza	90	2020.11.20
18. Fülöp Lenke	76	2020.11.24
19. Szilágyi Jolán	95	2020.11.30
20. Balázs Éva	68	2020.12.12
21. Bálint Vilma	89	2020.12.17

Temetések Nagydisznód – 2020

Név	Életkor	Temetés
1. Vitan Márta	77	2020.07.19
2. Lupean Nicolae	82	2020.12.27

Temetések Talmács – 2020

1. Gellért Jenő	68	2020.11.17
-----------------	----	------------

Esketés a 2020-es évben. „A Mindenható vezesse az ifjakat az örök hűség útján.”
Nincs bejegyzés.

Konfirmálás a 2020 évben.

Nincs bejegyzés

Keresztelések a 2020-as évben. „Növekedjenek a kisdedek testben és lélekben, Isten és emberek előtt való kedvességben.”

1. Bálán Viktor	2020.01.18
2. Crucescu Fabian	2020.07.18

Ünnep és üresség

*Nincs másik idő, mely befogadna,
másik ország, mely nevet adna:
ideköt
idegszálaival a szél,
pamutszálaival a köd
s végső türelem is ideötvöz.*

Csoóri Sándor:
Idegszálaival a szél

A szabadságnak nincs színe. Elkopott...
Vissza kellene menni a múltba, kijavítani.

2020 márciusa óta e színtelen szabadságunkat, furcsán, mondhatni zártkörűen fogadjuk el, hiszen valós ünneplésről nem beszélhetünk. Mint 1989 előtt, amikor a történelem évtizedeken keresztül bebizonyította hogy lehet csendesen is ünnepelni. Most sem sorakozunk fel koszorúinkkal az erdélyi emlékművek előtt, az aradi Szabadságszobor Ébredő Szabadság alakja is álmosan és fakón tekint az üres térre... Mintha egy újabb, másfajta szabadságharc pontosabban *harc a szabadságért* lenne kibontakozóban...

2021-et írunk, egy olyan világot élünk, ahol lassan a könyvek egy virtuális könyvtár bináris számrendszerében kifejezett kódja mögé bújva várják a globalizáció cyber-tengerében eltévedt olvasók enterét... Hiszen a mai kor fiataljait az internet világa jobban foglalkoztatja mintsem a HAZA fogalma... Akár folytathatnám úgy is ebben a kis 17 kilobájtos WORD file-ban hogy akiknek a keze ügyében van a tabletja, okostelefonja netántán a táblagépe és rendelkezik wi-fi kóddal, avval szívesen meg tudom osztani, és tetszésnyilvánításuknak egy facebook like-al tegyenek eleget... De mivel az internet világában minden csupa kis betű és nálam a HAZA szót csupa nagy betűvel írják, térjünk vissza csak a hagyományos formátumunkhoz és nézzük meg a márciusi események medgyesi vonatkozásait is...

1849 márciusának **medgyesi eseményei**, egy olyan örökséggel ruházták fel közösségünket amelyet becsülettel fogadtak az előttünk levő és a kortárs nemzedékek egyaránt, és remélhetőleg az utánunk következők is. 172 évvel ezelőtt március 2 és 3-án zajlott a medgyesi csata, amelyben Petőfi Sándor is részt vett. Az ütközet első napján Van der Nüll dandára Asszonyfalváig (Frauendorf) nyomult előre. Czetz ezredes a császáriak előnyomulásáról értesülve, Kis-Kapusra *Herkalovics* ör-nagy parancsnoksága alatt 1 zászlóalj 1 lovas századdal és 6 löveggel rendelt ki oly meghagyással, hogy ezen különítmény az ellenség előnyomulását mindaddig tartóztassa fel, míg a sereg zöme a kijelölt védőállásban elhelyezkedik. Az éjszaka folyamán Marosvásárhelyről Medgyesre érkező Bem tábornok a csataterre való kivonulása után azonnali támadási parancsot ad ki és erős tűzérési támogatás mellett visszazorítja az osztrák dragonyosokat. Másnap március 3-án azonban fordult a kocka és miután az Uracca-dandár is beérkezett Asszonyfalvára, a háromszoros túlerő, déltájban Kallióny tábornok vezetésével megkezdte támadó előnyomulását a Van der Nüll és Stutterheim dandárokkal Kis-Kapus irányába. Kis-Kapus gyenge őrsége a túlnyomó ellenséggel szemben hamar otthagya helyét és a császári had fokozatos térnyerése után Bem Erzsébetvárosra majd március 5-én egészen Segesvárig húzódik vissza. Petőfi Sándor a medgyesi ütközetet a **Csatában** című versében így mutatja be:” A földön is harag,/ Az égen is harag,/ Kifolyt piros vér és/ Piros napsugarak!/ A lemenő nap oly /Vad biborban ragyog!/ Előre katonák!/ Előre, magyarok!”

A szabadságnak volt színe. Fűszagú és **zöld**, fáradt vándorszínészek kocsiján koptatta a HAZA poros útjait a vén Európa mezején. Világtörténelmi változások híreit hozta a friss tavaszi szellő, amelyről akkor még nem lehetett sejteni hogy anarchia lesz vagy átalakulás. Talán csak egy dolog volt biztos: hogy a sohasem létező közép-pont csupán illúzió és hogy a nemzetnek nem maradt más választási lehetősége...

Majd **fehér** lett a színe a szabadságnak...Tatár és török nem tudott elpusztítani bennünket, a magyar nemzet végre két lábra állt és lépett... A szabadságharc máig tartó varázsa talán abban a mindaddig példa nélkül álló nemzeti egységben rejlik, abban a nemzeti összefogásban amely képes volt 1848/1849-ben egy gazdaságilag visszamaradt országot korlátozott erőforrásait kiaknázva egy ütőképességet teremtenie, Európa haladó felének csodálatát is kivívva...

Aztán a fehér szín, sőt több is, elveszett. Valahol Vizakna és Déva között a ködben, úton Temesvár felé...

1849 október 6-ikájának hajnalán **piros** lett a szabadság színe. Mint a Veszthelyen levő tömegsírt borító piros virágok szírmái, amelyek az emlékezések és zarándoklatok hol tiltott hol szabad kegyeletének tiszteletére nyíltak ki.

Az emlékezet, a kollektív emlékezet leginkább csak a lényegét őrizte meg az elmúlt több mint 173 év történéseiből...Vissza kellene menni a múltba és kijavítani, hogy ne legyen több hősi halál, se háború. De talán fontosabb maga a tanulság: történelmi múltunkat sokszor nem könnyű magunkénak érezni, legfőképpen nehéz ez most, itt és most Romániában a VALAKIK uralta világban... Személy szerint, született aradiként hiszem, hogy ennél többről kell szólnon mindaz az örökség, amit tábornokaink hátrahagytak. Nevezük nemzeti öntudatnak. Valami olyasmi ez, mint az önértzet az egyénnél. Mert *nincs másik idő, mely befogadna sem másik ország, mely nevet adna*. Az értékekért érdemes kiállni, és ha kell harcolni is értük. Legyen hivatásunk a nemzeti és nemcsak a nemzetiségi életet élni, mert különben elveszünk. És ezt az örökséget ápolni csak egyféleképpen lehet: az életünkkel. Megmaradásunk záloga ez és ezt a hitet és alázatot tovább kell örökítenünk gyermekeinknek.

Fotó, Horváth Levente

1890 október 6-án, 130 évvel ezelőtt Aradon szobrot állítottak a 13 tábornok emlékére.

Nem tudom hányan emlékeznek még arra, amikor több mint két évtizede Dávid Ibolya mesélte első találkozását a szabadságszoborral... Nagypapjának szobájában volt egy kép a Szobor nőalakjáról, Hunniáról, akiről nagypapa rajongva mesélt neki és féltve őrizgette a képcskét... Hunnia felemelt jobb kezében ott van a koszorú, az igazi győztesek tiszteletére... De ugyanakkor a felemelt kéz egyben figyelmeztetés is: Mundus se expediet A világ magától elrendeződik.

Horváth Levente (Arad)

2021, Március 15-t ünneplik a nagyszebeni magyar ovisok!

Oktatás járvány ideje alatt

A világszinten elterjedt koronavírusos megbetegedés gyökeresen megváltoztatta az emberek életmódját. Ez a változás nemcsak a felnőttek munkahelyén, hanem az iskolákban is érezhetővé vált.

2020. március 11-től az oktatás módjában hirtelen irányt, szemléletet kellett váltani. Az addig megszokott, szemtől – szembe lévő tanítást az otthonülő, képernyő mögüli tanítás – tanulás váltotta fel. Gyorsan kellett alkalmazkodni az új helyzethez, megszokni a billentyűzetet, a számítógép kezelését nemcsak a gyerekeknek, hanem szülőknek, nagyszülőknek egyaránt.

A technika váltásával új kihívásoknak kellett megfelelni, eleget tenni annak, hogy a gyerekek jelen lehessenek a tanítási

órákon, folytatni tudják a tanulást, megérteni tudják az anyagot és megkapják a megfelelő motivációt ahhoz, hogy a következő napokon is szívesen üljenek képernyő elé. Ehhez a motivációhoz szüksége volt a gyerekek segítségére szülők, nagyszülők, tanárok részéről egyaránt. Ellenkező esetben a képernyő védte őket a felelősségtől, a nem tudástól, a nem akarástól. Sok esetben az online tanulás hátránya a gyerekek elkényelmesedése, közömbössé válása és érdektelensége.

A nagyszebeni „Octavian Goga” Főgimnázium diákjai is „irányt” váltottak. Gyorsan ráhangolódtak az online tanulásra, igyekeztek megfelelni a kihívásoknak. Ezért köszönetünket fejezzük ki szüleik, nagy-

szüleik iránt, akik segítettek főleg az óvodásokat, elemistákat lépést tartani az új tanítási módszerrel.

Mindezek ellenére látszott a tanulókon, hogy mennyire óhajtják a találkozást, a közös élményben való részesülést. A nyári vakációban nagyon reméltük, hogy az új tanév újat hoz, és ismét találkozhatunk. Ez így is történt, de sajnos nem sok ideig. Szeptember 14-én kezdtük az új tanévet és egy hónap múlva ismét tudomásunkra hozták, hogy a fertőzések miatt bezár az iskola. Lekonyult orral fogadta mindenki az újabb rendeletet, mivel olyan jó volt ismét együtt lenni: tanulni, kirándulni, házi feladatokat oldani.

A második félévet az iskolában kezdtük, és most, márciusban, naponta figyeljük a fertőzések számát, hogy vajon holnap hol folytatjuk a tanulást: iskolában vagy otthon?

Ilyen, aggodalommal telt volt a 2020-2021-es tanév, mert nemcsak az iskoláztatás, hanem a családokban való megbetegedések száma is gondot okozott. Mindannyian ki vagyunk téve a fertőzésnek, és ha hiányzik valaki az osztályból rémülten gondolunk arra, hogy vajon mi lehet az oka? Aggódunk egymásért, szereteteinkért és természetesen önmagunkért.

Amíg a helyzet jobbra fordul, keressük azt, hogy mi az, ami építhet, örömet hozhat ebben az évben is. A tavalyi év folyamán hallottam egy rádióműsor keretében, hogy

A magyar tagozat tanítónői

Házit írunk

a bemondó azt a kihívást helyezte a hallgatók elé, hogy találjanak 2020 okot amiért örülhetnek még egy ilyen megpróbáltatott évben is. Hiszem, hogy segítene bennünket is, hogyha már mostantól elkezdենek a számlálást és keresnénk örömeink forrását. Hiszen 2021-ig még van egy kis számolni való...

Varró Margit, nagyszebeni tanítónő

A 2020. Karácsony ünnepét megelőző református vallásórára, illetve az ünnepi műsor előkészítésére érkezett gyerekek nagy meglepetésben részesültek. A Községi teremben újonnan felszerelt videoprojektor, kivetítívászon és kihangosító hangfalak várták a fiatal sereget. Mindez a Bethlen Gábor Alap támogatása révén valósulhatott meg.

Az alapítvány már évtizedek óta támogatja a nagyszebeni magyar oktatást, úgy a szórványkollégium, mint az óvoda és az iskola tekintetében. A vallásórára, illetve az ünnepi műsor előkészítésére nemcsak református, de római-katolikus, unitárius, baptista és pünkösdisták gyerekei is érkeztek. Ez Nagyszebenben már egy természetes folyamat, hiszen az összeforrott iskolai közösség a gyülekezeti rendezvényeken is megmutatkozik. Felekezetre való tekintet nélkül a gyerekek izgatottan várták azt a

Nagyszebeni Református Egyházközség Facebook oldal, Vallási szervezet Összefogás a nagyszebeni tanulókért

pillanatot, amikor Jézus születése történetét megtekinthetik a széles kivetítívászon. Örömteljes és élményteljes volt a bibliai rajzfilm megtekintése, mely az ugyancsak pályázatból vásárolt laptopról volt kivetítve.

Az előkészületek a karácsonyi műsor bemutatásával érték el eredményüket. Karácsony szenteste, december 24-én, a szülők és nagyszülők nehezen tudták csitítani a gyerekeiket a rövid istentisztelet alatt, mely megelőzte a Karácsonyi gyermekműsort. Más esztendőkből Betlehemes játékot mutattak be a gyerekek, de a 2020-as év sajnos mást hozott ebben a tekintetben is. A koronavírus-fertőzés elkerülésére be kellett tartani az előírt szociális távolságot és ez sem a betlehemesre való többszöri próbafelkészülést sem a tulajdonképpeni szerepjáték bemutatását nem tette lehetővé. Ezt akartuk pótolni gyönyörű karácsonyi dalok eléneklésével és szeretet, békesség, öröm üzenetével teltített versek elmondása által.

Ámbár az előző években sok bosszúságot jelentett a mikrofon recsegése és néha a helyi rádióadó hangfalakban való megszólalása, az idén évben ezt a kellemetlenséget teljesen kiküszöböltük. A régi mikrofon-kábelezés kicserélése által és új mikrofonok vásárlása révén (ugyancsak a Bethlen Gábor Alap pályázati támogatása által) a gyerekek hangja hangosan, szépen csengően és tisztán hallatszott. A szorgalmasan megtanult versek a gyermeki lélek

szépségét tárták fel előttünk és Jézus emlékeztető szavait: **Bizony mondom néktek: ha meg nem tértek és olyanok nem lesztek, mint a kis gyermekek, semmiképpen nem mentek be a mennyek országába. Máté 18,3** Az ünnepi műsort követően, minden templomban levő gyerek, felekezeti hovatartozástól függetlenül, a várt angyalcsomagban részesült. Ezt követően a karácsony ünneplése a templomból az otthonokba költözött.

A vakációs időszak elteltével, a januárban megkezdődött tanév, módot nyújtott arra, hogy a támogatási eszközöket a tanórák keretében felhasználják. A laptop segítségével, több szemléltető anyagot sikerült kivetíteni, melyek színesebbé, élvezetesebbé és szemléletesebbé tették a tanult anyagot.

Reménységgel tekintünk egy olyan jövő irányába, ahol a koronavírus-járvány megcsendesedésével, a magyar tagozat iskoláinak számára, nemcsak iskolán belüli, de iskolán kívüli tevékenységet is rendszeresen szervezhetünk. Az eszköztárunk jelentősen javult, a templomtér és a közösségi terem pedig nyitva áll a gyerekek fejlesztő programok, előadások megszervezésére.

A legfrissebb ilyen lehetőség Orth István grafikus művész, gyülekezetünk tiszteletbeli főgondnokának **Az ember tragédiája** című tárlata megtekintésében állott. A tárlatot, az új kihangosító berendezés révén, a művész mutatta be, irodalom-

A gyülekezetben szerelik a videoprojektort

történeti kitekintést tett **Szebeni Zsuzsa**, a Sepsiszentgyörgyi Magyar Kulturális Intézet igazgatója illetve **Serfőző Levente**, a HÍD Egyesület elnöke és főszerzője méltatta. Szülők és gyerekek egyaránt egy rendkívül színvonalas és szellemben gazdagító kiállítást tekinthettek meg.

Ezt a szellemi gazdagodást szeretnénk nyújtani gyerekeink számára a jövőre nézve is tanítók, tanárok, kulturális egyesületek, RMDSz, Bethlen Gábor Alap és egyház közös erőfeszítésével és összefogásával.

Varró Sándor,
református lelképítész

A vándor bölcső Vizaknán

Bogáti János, Keresztes Kálmán

A vándor bölcső ünnepélyes átadása Vizaknán, 2021 március 14-én.

A Vándorbölcső mozgalom egy magyar kezdeményezésű, nemzetközi hagyományörző-szociális mozgalom, mely fabölcsők adományozásával kisközösségeket ösztönöz arra, hogy a gyermekeket vállaló családoknak kiemelt figyelmet szenteljenek.

A Vándorbölcső mozgalmat az id. Czotter Ferenc által 1978-ban alapított Ágymester Manufaktúra cég indította 2012-ben azzal a céllal, hogy felelevenítse azt a régi hagyományt, amikor a kisbabákat még bölcsőkben ringatták és a kiságyak több nemzedéken keresztül családról családra jártak. Az ötlet a cég tulajdonosától, Czotter Andrásztól származik, akinek egy - az édesapja, Czotter

Ferenc által vörösfenyőből készített - bölcső volt az első kiságya, amely azóta is vándorol a családon és a baráti társaságon belül.

Az ötlethez 2012-ben csatlakozott a **Három Királyfi, Három Királylány** Mozgalom, akikkel közösen hat vándorbölcsőt adományoztak különböző közösségeket képviselő szervezeteknek, amelyek vállalták, hogy gondoskodnak a kiságyak vándoroltatásáról. A bölcsők minden családnál pár hónapot töltenek, amíg az a kisbabának kényelmes, majd közvetlenül vagy sorsolás után továbbadják egy másik családnak, ahova épp újszülött érkezik.

Az átadás köré egyes szervezetek eseményeket: ünnepségeket, bölcsőklubokat szerveznek, így módon a

A református templom udvarán

bölcsők a kapcsolatok erősítésének és a közösségteremtésnek is az eszközei.

A bölcső élettani hatása - A ringatózó kiságy használata az újszülötteknél segíti az idegrendszer fejlődését, az egyensúlyérzék kialakulását és stabilitást is jelent a babáknak: a ringató mozgás a születés előtti időszakot idézi fel bennük, amitől könnyebben megnyugszanak. /wiki/

2021 március 14-én a vizaknai református templomban, ünnepélyes keretek között kapott a kicsi Krisztina vándorbölcsőt az erdélyi magyar gazdakör támogatásával. Az eseményen a dévai meghívottak és a szép számban megjelent helyi református közösség mellett a kolozsvári magyar konzulátus képviselője is részt vett.

Az egészségügyi normák betartásával ünnepelték március 15-ét a vizaknai református templom udvarán.

Vizakna-A bánya- és fürdőváros jelentősége

A nyári meleg tűzében, - amikor a nap sugarai áthatolnak a sós víz felszínén és megvilágítják a sószemcséket - kevesen gondolhatnak arra, hogy a tavak keletkezésének története sok misztériumot rejt magába. A helybeliek és az idelátogatók számára köztudott, hogy a tavak helyén valamikor bányák álltak. A változó mélység és sókoncentráció, illetve a felszínen lévő kikristályosodó segít abban, hogy magunk előtt képzeljük el (általában) a bányákról alkotott kép egy részét.

Már a rómaiak idejében szorgalmazták a só kitermelését és felhasználását. Annak ellenére, hogy a só kibányászása megáll, azt véljük felfedezni, hogy a só igénybevételének a története nem szűnik meg létezni, hanem folytatódik akár a jelenben is.

A víz által elárasztott és bedőlt bányák indoklást adtak arra nézve, hogy véglegesen lezáródnak látszik a földalatti só kiaknázásának a fejezete a sótelepen. Mindazonáltal, hogy az irreverzibilis folyamat megállíthatatlannak bizonyult: (...) a só örök

ellensége a víz végzi lassú, de biztos munkáját¹ a magyar államnak sikerül(t) továbbra is ismertté, népszerűvé és látogatottá tenni a belső területen megalakult tavakat. A harang alakú bányák magas sókoncentrációja, az ásványi anyagokban gazdag és meleg sós víz gyógyírrá válik a különböző betegségekkel küzdők számára. Az országban és külföldön végzett laborvizsgálatok igazolják a vizaknai sós víz keresettségét és kémiai anyagokban gazdag voltát. A szegényes erdélyi fürdő, mely a magyar állam tulajdona, sósvíz dögába tulesz valamennyi európai fürdőn² - olvashatjuk egy 1902-ből származó folyóiratban. Figyelemfelkeltő, hogy a viszontagságos történelmi háttér / idők ellenére már az 1840-es évek elején kezdődik el egy fürdő- és kezelőközpont kiépítése a három belső to szomszédságában. Építészeti és művészettörténeti szempontból a fejlődés csúcspontját a magyar államnak köszönhetően a századfordulón éri el az üdülőhely. Az ígéret, hogy Vizakna világfürdő lesz³ nemcsak megfogalmazódik, hanem be is igazolódik. A vizaknai fürdő pályatervei című hivatalos dokumentum részletezi az építési programot, annak menetét és a megépítendő pontos méretét. A budapesti tervezők: Bálint és Jámor⁴ projekt munkája alapján építik meg az épületkomplexumot. A meleg fürdő a következő helyiségeket foglalta magába: meleg fürdőház (férfi és női osztály), előcsarnok, pénztár, langyos/hideg/ meleg úszómedence, pihentető és letörölő, két-két száraz és nedves belélegztető, borbély és fésülködő, orvosi rendelő, vetkező- és öltöző-kabinok, két iszapmedence, 5 kettős kádfürdő/ 10 egyes kádfürdő, mosókonyha, ruhaszáritó, gép- és kazánház, szerszámkamra és műhely,

szénpince⁵. A monumentális épületben helyet biztosítottak a szórakozás, kikapcsolódás és gyógyítás lehetőségére. Így a kezelés mellett a (ide)látogatónak lehetősége adódott szellemileg és kulturálisan is feltöltődni, művelődni. Ezt a célt szolgálta a zeneterem, a könyvtár, a táncterem. A város periferiáján kiépített vasútvonal könnyítette a környező településekről érkezők utazását, és a nagyobb távolságok közötti átjárhatóságot. A külföldről érkezők vállalták a vonattal megtett hosszú és fáradtságos utat az egészségük javáért.

Ferencz Tünde,
Vizakna

A Budapesten megjelenő *Érdekes Újság* 1913, 34. Számának 10. oldalán *Vizaknáról* megjelenő cikkében az időközben beomlott Honvéd emlékműről is beszámol.

A vizaknai gyógyfürdő építése Alsó-Fehér vármegye (1910 körül)

Divald és Monostory felvétele. Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Fényképtár

A gyógyfürdő és szálloda Bálint Zoltán és Jámor Alajos tervén alapján épült

A másolat Bogáti János tulajdona

¹Erdély, 1913 (22. évfolyam, 07-01 / 7. szám): Vizakna fürdő hajdan és most. 123. old.

²MAGYARORSZÁG, Budapest, 1902. szombat, október 25, 6. old.

³MAGYARORSZÁG, Budapest, 1902. szombat, október 25, 6. old.

⁴Magyar pályázatok – A vizaknai fürdő pályatervei. 1905. május (3. évfolyam, 5. szám), 1. old.

⁵Magyar pályázatok – A vizaknai fürdő pályatervei. 1905. május (3. évfolyam, 5. szám), 1–2. old.

BARDI AUTO Autóalkatrészek

Kapcsolat: 0269.233.299 (Fix)
0749.140.544 (Mobil)
0749.140.543 (Mobil)

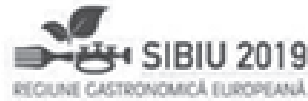

HÍD - SZEBENI MAGYAR EGYESÜLET
MAGYAR KULTURÁLIS KÖZPONT
ASOCIAȚIA MAGHIARĂ DIN SIBIU HÍD
CENTRUL CULTURAL MAGHIAR

A K & M német és angol nyelv oktatására szakosodott cég
dr. Boitor Kinga (német nyelv) egyetemi tanár és
dr. Erzse Melinda (angol nyelv) egyetemi tanár
vezetése alatt nyelvtanulási kurzusokat szervez
haladóknak és kezdőknek egyaránt a Sörház utca
2. szám, illetve a Mészáros utca 11. szám székhelyen.
Kompetenciaszintek **A1, A2, B1 és B2**,
illetve felkészítés
Sprachdiplom DSD, Goethe, ÖSD,
Test DaF, DSH szintekre.
Érdeklődni lehet:
telefon: 0746301837, 0723322989,
németnyelv-kurzus;
telefon: 0745439981 angolnyelv-kurzus
e-mail: germana@k-m.ro
vagy **engleza@k-m.ro**

**NAGYSZEBENI POLGÁRI MAGYAR
MŰVELŐDÉSI EGYESÜLET**
**ASOCIAȚIA CETĂȚENEASCĂ DE
CULTURĂ MAGHIARĂ SIBIU**
**BÜRGERLICHER UNGARISCHER
KULTURVERBAND HERMANNSTADT**

A 2020–2021-es tanévben az Octavian Goga főgimnáziumban beindult az V. osztály a magyar tagozaton. Jelentkezőket várunk a város központjában levő szép, jó nevű iskola magyar tagozatának I–IV., illetve V–VII. osztályába. A XII. osztály magyar tagozatának természetismereti profilú osztályának diákjai sikeresen érettségiztek 2020-ban.

A 2020–2021-es tanévben a kolozsvári, marosvásárhelyi és nagyszebeni egyetemeken fognak tanulni.

Cím: Nagyszeben, Mitropoliei utca 34. szám.

550070 SIBIU - str. Vancei 1B; tel./fax: +40 745 325070;
e-mail: office@grafiksibiu.ro; web: www.grafiksibiu.ro

Piața Mare nr. 11, Iroda telefonszám: 0733726877
E-mail-cím: szeben.rmdsz@gmail.com
www.szebenrmdsz.ro

Iroda nyitvatartás: Kedd 14-17, Szerda 14-17, Csütörtök 14-17
Kapcsolattartó személy: Réthy Magdolna-Brigitta (kabinetvezető)

NAGY-
KÜKÜLLŐ
közéleti havilap

*Olvassa
a Medgyesen megjelenő
Nagy-Küküllő közéleti és
kulturális havilapot!*

Repüljön magasan Nagyszebenből!
Bukarest és Temesvár után Nagyszeben Románia harmadik legnagyobb reptere, ahonnan Európa összes nagy városába repülhet.
Részletek a Nagyszeben Nemzetközi reptér oldalán.

R. A. AEROPORTUL INTERNAȚIONAL SIBIU
Șos. Alba-Iulia Nr. 73, 550052 Sibiu, ROMÂNIA

Telefon: 0269 253 135, 0269 253 984
Fax: 0269 253 131

A Nagyszeben és Vidéke megjelenését a COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY támogatja

Műszaki szerkesztés és kiadás:
CORVINKIADÓ Kft., Déva
Készült a dévai
GRAPHOTIPEX nyomdában

ISSN 2734 – 8717
ISSN-L 2734–8717

Szerkesztőség címe:
550163 SIBIU
Nagyszebeni Magyar Ház
P-ța Mare, nr. 11.
www.nagyszeben-1902.ro

Kapcsolat:
Keresztes Kálmán
ker.sib.ro@gmail.com
Tel.: 0040.745.678.563